

Handels-Ischwamnek.

G. Hauptmann.

©
217.

Wandmuse
nartolawa
+ ARTUS +

— Lahkeks tähelepanemiseks. —

Raamatut palutakse korralikult hoida!
Ärakaotatud ehk rikunud eksemplari
est nõutakse kolm rubla tasu.

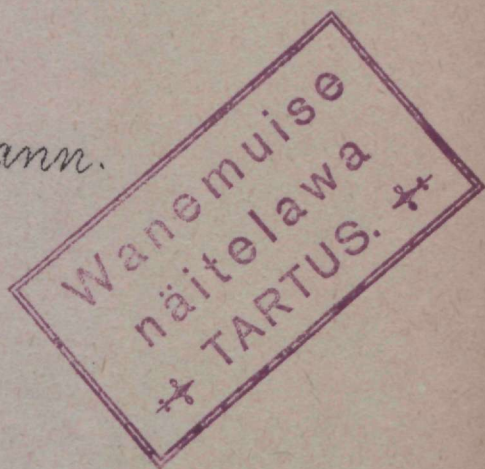
Eesti Üliõpilaste Seltsi
raamatukogule

Wanemuise näitelawa poolt

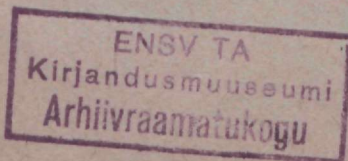
Hannele taewaminek.

Uneluuletus kahes jaos.

Gerhart Hauptmann.

"Wanemuise" näitelawa,
novembri kuul 1909.

76141

Osalised:Hannele.Gottwald, kooliõpetaja.Ode Martha, halastaja-õde.Tulpe,Hedwig,Pleschke,Hanke

} waestemaja elanikud.

Seidel, metsatöoline.Berger, kogukonnawananem.Schmidt, kogukonnawalitsuse teener.Dr. Wackler.

Hannelele ilmuvad palawiku-uuis: müürsepp Mattern, tema isa. Üks naesterahwa-kogu, tema surnuol ema. Üks suur, must ingel. Kolm walget inglit. Halastaja-õde. Gottwald ja tema koolilapsed. Waestemaja elanikud Pleschke, Hanke ja teised. Seidel. Keli walgeis riideis noortmeest. Üks wõõras. Palju wäinseid ja suuri, walgeid inglid. Matuselised, naesterahwad j. n. e.

Esimene jagu.

Tuba ühe mäeküla vaestemajas: paljad seinad, üks keskel, üks väike vaateauku. sarnane aken pahemat kött. Anna ees wiltu-kaldunud laud pingiga. Paremat kött magamise-ase ölekotiga. Tagasina ääres ahi pingiga ja üks teine magamise-ase, niisama ölekotiga ja mõnede naruolega selle pääl. - Formiline detsembri-öö. Laua ääres, raswakiünla walgusel, lauluramatust laules, istub Tulpe: wana, näruses riides kerjaja-naesterahwas.

Tulpe (laulab). Oh meile, Issand Jeesus,
 Jää oma armuga,
 Et pahareti wõigus...

Hedwig, nimetatud Hete, (lühentlin naesterahwas, umbes kolmekümmne aastane, raharasse-tekitud otsaesise-juukstega, astub sisse. Tal on paks rätik ümber päa ja komps kaenla all; müüdi on ta kergelt ja waeselt riide.

Hete (kätessi puhkudes, ilma et kompsu kaenla all ära paneks). Oh Jeesukene, Jeesukene! küll on see ilm! (Laseb kompsu laua pääle libise-

da, puhub enesele ühtepuhku kättesse ja astub vaheldamisi oma kärisenud kingadega üksteise pääle). Kõnugust pöörast ei ole meil mitu aastat juba enam olnud.

Tulpe. Mis sa sõäl tood?

Hete (löödistab hambaid ja riunub valu pärast, võtab ahjupingil istet ja katsub kingasid jalast ära tõmmata). Oh Lõssukene - Lõssukene - minu varbad! - See põleb nagu tuli!

Tulpe (on kompsu lahti päästnud. Üks leib, pakikene sigurid, topsikene kohvi, mõned praovriol, sukke j.n.e. tulevad nähtavale). Siit saab küll ka natukene minu jaoks.

Hete (kes kingadega tegemist tehes mitte Tulpet tähele ei ole pannud, tõmmab nüüd kui null asjade kallale ja paneb need kokku). Tulpe! - (Üks jalg paljas, teisel veel king otsas, kombidab nüüd asjadega tagaseina ääres oleva voodi poole). Ma pean maailma maa ära jaoks ma, mis? Ja pean oma ihukondid sisse ära külmetama, et sa võik oma nahka poned mid?

Tulpe. Oh, pea oma lõual, vana rüuskaja. Kõnuguseid rööblaid ma ei püütugi, (ta tõuseb

üles, lööb raamatu kinni ja pühitab seda hooli-
kalt oma riite vastu ära) mis sa enesele kokku
oled kerjanud.

Hete (asju olenoti alla ära peites). Kes on elus
rohkem ümber saatinud, mina või sa? Sa
ei ole ju elus muud midagi teinud, nii va-
na sa oled: seda teab ju igüks.

Fulpe. Sina oled veel hoopis teisi asju aja-
nud. Opetaja-hänna on sulle seda suu sisse
ütelnud. Kui mina kord noor tüdruk olin, na-
gu sina, siis pidasin ma enesest juba hoopis
teisiti lugu.

Hete. Selle eest oled ka wangimajas kinni
istunud.

Fulpe. Sa sina võid sinna sisse saada, kui
sa aga tahad. Mul vaja ainult kord sandar-
miga kokku saada. Ma tahan talle kord asja
silgiks teha. Katsu sa aga nii ninakas olla,
tüdruk, ma ütlen sulle!

Hete. Siis saada aga sandarm ka kuhu minu
juurde, ma tahan talle ka midagi jutustada.

Fulpe. Minu pärast juttusta, mis sa tahad.

Hete. Kes varastas siis palitu? Hä? - Kõrtsimehe
Richter'i väinse poja oma?

Tulpe (teeb, nagu sülgaks ta Zletile poole).

Zlete. Tulpe! Võta näpust! - nüüd just mitte.

Tulpe. Minu pärast! Ma ei tahagi sinu näest midagi kingitust.

Zlete. Jah, et sa midagi ei saa.

Pleschke ja Zlanke (on toimist, mis vihase hoo-
ga praegu vastu maja õotsus, nagu ettekotta sis-
se paisatud. Pleschke, vana juukukselaline,
pool lapsik mees närustes riides, kannab sel-
le üle valjusti naerma. Zlanke, noor hulguis
ja päevavaras, kirub. Mõlemad raputavad,
täbi aratuid ukse nõhtaval, eeskoja kivi põ-
randal hünd oma mütsidelt ja riidetelt ära.
Igaüks kannab üht kompsu).

Pleschke. Oh sa taevarene! taevarene! - see
viskab ju nagu vana kurat ise Selle vaestema-
ja loksiti ta ikka küll kord - ikka küll kord
hunnikusse viirutab.

Zlete (tuleb mõlemate sääloleku juures teisele
arvamisele, kraamib oma asjaol õlekoti alt
uuesti välja ja jookseb meestest mööda, välja
ja treppi mööda ules!).

Pleschke (Zletile tagant järele näakisles). Mis sa
jooksid... kas sa jooksid - ära? Meie - ei

tee - sulle midagi... ei tee sulle midagi. -

Mis, hlanke? Õh?

Tulpe (ahju juures kartulipodago tegemist tehes). See tüdruk-lõraks on vist pääst jaber.

Arvab vist, et me tal midagi ära võtame.

Pleschke (sisse astudes). Oh Fe, oh Fe! Teie inimesed! Koh nüüd... nüüd on lugu lahti -

- Tere õhtust... tere õhtust, jah. - Pagan võtku!

Küll on ilm wäljas... ilm wäljas -! Nii pikk kui olen...

nii pikk kui olen, jah - viisutas mind maha - nii pikk kui olen. (Ta on rõtnus jälgadega kuni lauani langenud. Siin paneb ta oma kompsu ära ja pöörab oma värisewa pära walgete juurtega ja vesiste silmadega Tulpe poole. Siin juures lootsutab ta veel

wasimuse pärast, rõhit ja teeb liigutusi, et ennast soendada. Wahelpeäl on hlanke ka tuppa jõudnud. Ühe reijusvoti on ta unse rõivale seadnud ja külma pärast värisedes rohe hakanud

kuiwa kagu ahju ajama).

Tulpe. Kust sa tulid?

Pleschke. Mina? Mina? Kust mina tulen? -

Uuna - üsna kaugel. Mäeküla joaksin ma...

joaksin ma täbi.

8.

Tulpe. Kas tood midagi kaasa?

Pleschke. Ja, ja, ilusaid asju. Ilusaid asju -
on mul. - kõrtsi juures - sain ma... sain ma
- viielise, jah - ja üheval kõrtsimehe juures -
sain ma... sain ma poti täie, jah... poti
täie... poti täie suppi sain ma.

Tulpe. Ma panen ta roko sooja. Anna ta siia.
(Tombab kompsu seest poti võlja, paneb selle laua
peäle ja sorib edasi).

Pleschke. Otsake... vorsti, jah, - on ka... ka
ka saäl juures. Lihunik... lihunik Leipelt
- andis... andis mulle.

Tulpe. Palju sa raha ühes tood?

Pleschke. Kolm viielist, jah... kolm viielist
- on mul - usun ma.

Tulpe. Noh, anna siia. Ma hoian naol sul
alles.

Hete (jälle sisse astudes). Sa oled aga rumal,
et näin ära annaol. (Läheb ahju juurde).

Tulpe. Pista nina oma asjaollesse.

Hanke. Ta on ju tema piigmees.

Hete. Sa Tessukene Tessukene!

Hanke. Ta peab ju siis oneti pruudite midagi
kaasa tooma. See peab iiala korst nii võlma.

9.
Pleschke. Ja võid nanniks pidada... võid nanniks pidada - keda sa tahad, jah... keda sa tahad, jah. Wana meest... wana meest - jätta rahule.

Hete (wana Pleschke kõnlemise- viisi järel aimates). Wana Pleschke... wana Pleschke... see ei saa warsti sugugi enam... warsti sugugi enam lobiseda. Ja ei saa pea... ei saa pea - mimm mimm mimm mitte üht sõnagi... üht sõnagi enam suust välja, jah.

Pleschke (oma repiga Hete poole minnes). Nüüd ratsu aga - nüüd ratsu aga, et putru - putru saad.

Hete. Kelle eest siis, hä?

Pleschke. Nüüd ratsu aga - et -

Tulpe. Anna talle.

Pleschke. Nüüd ratsu aga - et putru saad.

Hanne. Mis to ta rumolust tähele pane. te.

Hanne. Pidage rahul!

Hete (tarvitab Hanne selja taga seola silmapilku, kus sel teda kaitses Pleschkega tegemist on, et ta kirjuse-rotist välja viirusega midagi välja rahmata ja sellega ära jooksta).

Tulpe (kes seda näinud on, rabisel naeru pärast).

Hanka. Siin ei ole midagi naerda.

Tulpe (ikka naerdes). Mis veel! Mis veel! Selle juures ei peaks naerma!

Pleschke. Lessuke, Lessuke! Waata ometi järele.

Tulpe. Waata ometi oma asjade järele. Kas neid ei ole wabest ehk wõhemaks jäänud.

Hanka (pöörab ümber, märkab, et teda pilgatud on). Raibe!! — (Formab hõtele järele). Kui ma sind rätte saan! (kuulub jalgaolega kolistamine, treppi mööda üles, tagaajamist, tagasiwõetud karjumist).

Pleschke. Pagana-tüdruk! — Pagana-tüdruk! (Naerab rõõgis häälejõrkudes).

Tulpe (tahab ka naeri pärast lõhkeda. Korraga kuulatakse majast waljusti plansatavat. Hõlmatu naer katkeb).

Pleschke. Noh? Mis see on?

(Agedad tulehõõd näivad vastu maja. Suured lumeterad paisatakse vastu akent.

Üks silmapilk wäikus. Nüüd ilmub wõlilõpetaja Ottwald — musta habemega kolmekümne kaks aastane mees — kätte pääl kannab ta umkes neljateistkümmne aastast

Kannele Matternit. Tüdruk, kelle pikad puna-
sed juuksed lahtiselt üle kooliõpetaja õlade
alla ripuvad, kiirub alotasol kaebliku hää-
lega. Ta on oma näo kooliõpetaja noela
juurde ära peitnud, tema kõewarred ripu-
vad lõõtsalt ja sumult maha. Ta on oi-
nult hädapäraselisel riide pandud ja rätiku-
te sisse mässitud. Oige ettevaatlikult lasub Gott-
wald, ilma et ümberseisjaid kõige vähematgi
tõhule paneks, oma koorma wöödi päale libise-
da, mis paremat näht siin ääres sisab. Kee-
gi mees - metsatöeline - nimega Seidel, on,
latern käes, ka sisse astunud. Ta kannab,
päale sae ja kirve, üht rompsu märgi kül-
pusid ja on ühe wana kütikükbara kauris
upsakalt juba tugevasti halliks läinud pä-
he pannud).

Pleschke (rumolalt imestanult wahtides). Hee,
hee, hee, hee! - Mis see siis on? - Mis see siis
on?

Gottwald (terwisid ja oma enese mantlit tüdru-
ku päale lastades). Tehke kiwisid soojaks,
Seidel! Ruttu!

Seidel. Ruttu, ruttu! Paar telliskivi. Hallo,

hallo! Terve, et saab^{11.}

Tulpe. Mis siis sellega sääl õige on?

Leidel. Eh, jätke oma küsimine. (Puttu ära Tulpega).

Gottwald (rahustades Hannelele). Ole rahulik, ole rahulik! Ära pelga: sulle ei tehta midagi.

Hannele (lõdisevate hammustega). Ma kardan nõnda! Ma kardan nõnda!

Gottwald. Ta ei pruugi aga midagi karta. Keegi ei tee ju sulle midagi.

Hannele. Isa, isa...

Gottwald. Ta ei ole ju mitte siin.

Hannele. Ma kardan nõnda, kui isa tuleb.

Gottwald. Ta ei tule ju. Usu mind! Ometi. (Keegi tuleb kõige suurema rutuga trepist alla).

Hete (hõial liht riivrauda ülesval). Aoh, waa-dake ometi: niisuguseid asju saab Hanke kingituseks.

Hanke (on temale tagant järele kormanud, saab ta kätte, tahab tal riivrauda käest ära viskuda, see viskab aga selle utuliseti- gusega reset põrandat).

Hannele (hirmunult üles kohkudes). Ta tuleb!

Ta tuleb! (Pooliti istukili olles waatab ta pö-
rani silmil, pöö ettepoole sirutatud, kõige suur-
rema hirmuga, rahusatamud, haiges, hädast rõh-
naks jäänud näxsis, müra koha poole. Zete
on emast Hanke kōest lahti rabelenud ja jook-
seb ära tahatuppa. Hanke astub sisse, et rii-
rauda üles tõsta).

Hanke. Lina libu! Ma sulle näitan!

Gottwald (Hankele). Sa võid rahulik olla, Han-
ke. — (Hankele). Mis te siis tahate?

Hanke (imestanult). Miina? Mis miina tahan?

Zete (pistab pöö sisse, hüüab). Pikanäpumees! Pi-
kanäpumees!

Hanke (pöhaardanult). Ole sa ümna wõit, küll ma
sulle tasun.

Gottwald. Ma palun rahul, siin on üks haige.

Hanke (on riiwraua üles tõstnud ja oma tasku
pistnud. Natuke kartlikult tagasi astudes). Mis
siis sääl on?

Seidel (tuleb tagasi. Toob kaks telliskivi). Siin toon
esiadgu.

Gottwald (puudutab katsuwalt kivi siid). Tubo siid-
halt?

Seidel. Weidlike nad inna soojendawad. (Seab

Ühe kiivi tüdurku jalgade juurde.

Gottwald / näitab üht teist kohta. Tuim siia.

Leidel. Ta ei ole ikka veel sooja saanud.

Gottwald. Ta vaibiseb päris.

(Tulpe on Leideli taga nähtavale tulnud.)

Temal on hete ja Pleschke järgnenud. Ukse wa-
hel ilmussad mõned teised vaestemaja elanikud
küsitavad koogud. Kõik on täis undishimu, so-
sistavad, tõhuvad algamööda valjama ja lii-
gusad lähemale.)

Tulpe (kõige lähemal woodile siites, käed puusas).

Kuum wett ja wiina, kui kellegil on.

Leidel (tombab ühe wiina puoleli wälja, nüisama

Pleschke ja Hanne). Tuim on weel talgake sees.

Tulpe (juba ahju juures). Omadne siia.

Leidel. Kas kuuma wett on?

Tulpe. Hilderene, keeda wõi terwe kärg ära.

Gottwald. Ta naturkene suhkrut sisse, kui on.

Hete. Ei tea, kust meie suhkrut peame wõtma.

Tulpe Tul on ju omeli. Ära aja nüisugust
lori.

Hete. Mul? Suhkrut? Ei ole. (Narab sun-
nitult.)

Tulpe. Ta toid ju ennist ühes. Ma nägin

ju kompsu sees. Ära ometi waletama tule.

Leidel. Tee ruttu. Too süa.

Zlance. Noh, jookse, hite, jookse!

Leidel. Sa näed ju ometi, kuidas lugu tõebrunn-
kusega on.

Hite (kangekaelselt). Oh, minu pärast.

Pleschke. Sa pead suhkru torma.

Hite. Kaupmehe juures on saada. (Hitib seest
wälja).

Leidel. Kuni on aeg, et jalad alla saada, mui-
dei saada midagi kõrwa taha. Sul wõiks sellest rii-
küll olla, et sa enam ei hirmusta.

Pleschke oli silmapilguks wälja läinud, tuleb jäl-
lej. Wõi misugune on see tüdruk... misugune on
see tüdruk.

Leidel. Küll ma ta wiguriol wälja ajaksin. Kui
mina kogukonnawararem oleksin, ma wõtaksin oma-
le tugeva pajurõõsa ja -waata aga - küll ta
juba tööd teeks. Misugune tüdruk nagu see... see
on noor ja tugev. Mis sel waja waestemajas lo-
geleda.

Pleschke. Siin on mul - weel üks wäike tüdrukene
... tüdrukene... üks wäikene tüdrukene suhkru-
on mul weel... süra, jah - leidsin.

Hanke (nuusutab groggi lõhna). Ma olexin õige
ra korol häämelega haige olnuol.

Kogukonnateener Schmidt (astub latemaga sis-
se. Tungiwalt ja usaldawalt). Tehke ruumi, kogu-
konna ülima härra tuleb.

(Kogukonnaülem Berger astub sisse. Ta
gawara õhkitser, nagu ta olemisest näha. Wurruke-
sed. Weel noorewõitu, hää nagu, juba tugevasti
hallins läinud juuksed. Giink ülikumb, peeni-
kene ülespidamine paistab wälja. Kepp! Laiade
äärttega nübar wiltu ja upsawalt pääs. Midagi
kurshinosilist on tema olemuses.)

Woestemaja elanikud. Tere õhtust, kogukonnaüle-
ma härra! Tere õhtust, pääliku- häär!

Berger Õhtust! (Panub nübara, repi ja mantli
ära. Sellenohase märquandmisega). Nüid õga
wälja siit! (Schmidt tõrjub woestemaja elani-
kud wälja tahatuppa.)

Berger. Tere õhtust, häär Gottwald. (Amal tal-
le nätt). Voh, kuidas õrjad siin seisawad?

Gottwald. Me tõmbasime ta west wälja.

Teidel (astub ette). Tiie wobandate, häär kogukon-
naülem. (Ta panub selle juures wana harjunud sõ-
iameheliku rombe iärel kõe õtes ette). Mus oli

weel midagi sepapajas öündada. Ma tahtsin esse-
 sele sõu kirve ümber teha lasta. Ja kui ma müüdi
 sepapajast välja astun, ... sääl on ju Ferichneri
 sepapaja kohal ometi... sääl on ometi tiik. Wõiks
 ütelda, posteerid järw. (Gottwaldile). Mu ja, see on nii.
 Peaegu nii suur on ta. Ja nagu te wõhest teate, här-
 na testseisja: sääl on üks noht, mis mitte kinn-
 ni ei küüma. Ja eluilmargi ei küüma see kinni.
 Ma olin weel üsna väikene pois...
Berger. Na - ja? Mis sääl oli?

Leidel (jälle näht otsa ette pannes). Noh, kui ma
 siis sepapajast välja astun - kui tuli just seidi
 pilneote tagant välja - sääl kuulen ma niisugust
 häledat rünnust. Esiti mõtlen, see on niisama
 wiguri pärast. Aga sääl näen ma ka juba, et
 keegi tiigi pääl on. Ja ikka edasi lahtise wa-
 ha poole. Ma rahun - sääl on ta ka juba ära ka-
 dunud. Noh, mina, muidugi sepapajas, wotan
 laua, ei hakka suurt rääkima, ja tiigi teise ot-
 sa laud jää pääle. Mina üks kaks, kolm - ja
 sääl oligi ta mul juba ka pihus.

Berger. See oli tubli tükk teist, Leidel. Muud
 kuulub ikka ainult raskelustest, pääde wõrises-
 pensmisest, luude-kontide katritöömisest. See on

ameti kard midagi teist. Siis tõite ta kätte siia?

Leidel. Härra kooliõpetaja Gottwaldol. . .

Gottwaldol. Fuhtumise kombel täksin ma mööda.

Ma tulin kooliõpetajate nõuukoogust. Siis wiisin ma enne enese juurde. Niinüüd naene otsis, ruti mõned hilbuol kokku, et ihu aga kuivaks saaks.

Berger. Kuidas selle osjaga siis äieti legu on?

Leidel (wiivitades). Na - on ju müüriisupp Mat-
terni sõõraslaps.

Berger (üks silmapilk jahmatades). Kelle? Selle
näukoela!

Leidel. Oma suri kume nädala eest ära. Kõik muud
mõit ise arwata. Ta kriimustas ja pexsis kõõta ja
jalgadega, ainult sellepärast, et ta mõtles, et mi-
na isa olen.

Berger (promisel). Niisugune nurjatu.

Leidel. Niinüüd istub ta jälle kõrtsis ja laubub eila-
sest saadik ühte soodu. Kõrtsimees annab talle
nii palju, kui tahab.

Berger. Noh, selle ameti sõõrutame tal walusasti
ära! (Kumardab wõõdi üle, et hõnnulega kõnelolaj.

Sina! Tüüduks! Ütle õige! Ta winguol ju nii. Ta
ei pruugi sugugi nii kartlikult mulle otsa waa-

dada. Ma ei tee sulle midagi. Kuidas su nimi on?

- Mis sa ütled? Ma ei saanud sinust aru. - - -

(Ajab emast sirgu). Ma usun, tüdruk on natukene
nangekoelne.

Gottwald. Ta on ainult ära hirmunud. - Hannele!

Hannele (sisistab). Ja.

Gottwald. Lina pead kogukonnatulema härrade vas-
tama.

Hannele (särisedes). Armas Fumal, mul on külm.

Leidel (tuleb grogiga). Tule, joo õige, siin on!

Hannele (nagu enne). Armas Fumal, ma tahaksin
süüa.

Gottwald (kogukonnavanemale). Ja kui sa talle pakud,
siis ei taha ta süüa.

Hannele. Armas Fumal, mul on nii väga valus.

Gottwald. Kust kohalt sul siis valus on?

Hannele. Mul on niisugune hirm.

Burger. Kes sulle siis midagi teeb? Kes? Kuule
aga julgesti - Ma ei mäista mitte sõnagi, armas
laps. See ei aita mind midagi. - Kuule, mis ma
sulle ütlen, tüdruk! Kas sinu rõõrasida sinuga
halvasti ümber käis? Kas ta lõi sind, arvan
ma? - Hoi pani rihmi? Hoi viskas majast välja,
hõi midagi samast, mis? - - - Ja armas Fumal.

ja ...

Leidel. Tüdruk on vähesi jutuga. Siis peab juha-
asi paha olema, kui ta ühe sõna ütleb. Ta on, non-
da ütelda, veit nagu tall.

Berger. Ma tahaksin ainult midagi kindlat tea-
da. Ehk võin ma sahest seda meest nüüd ometi-
korral tabada.

Gottwald. Tüdrukul on vaele hirm selle inimese
eest.

Leidel. See ei ole ju kellegi uudis selle inimesega.
Seda teab, õigesti ütelda ... Seda teab ju igaüks.
... Küsi, kelle käest tahate. Ma panen ainult
imeks, et tüdruk veel elab. Võiks mõelda, et see
sugugi võimatu ei ole.

Berger. Mis ta siis tüdrukuga on teinud?

Leidel. Noh - nii - mõndagi, õigesti ütelda. Kell
ühessa öhtu kihutas ta majast välja - olgu
ilm ka niisugune nagu täna - ta toogu talle
aga üks viieline. - Noh, millaks siis muud, kui
aralakkumiseks. Kust peab tüdruk talle siis selle
viielise võtma? Nii jäi ta peabot vood ära. -
Lest kui ta tuli ja raha ei toonud ... inimesed
joonksivad kokku, nii varjus tüdruk, kisendas
õigesti ütelda.

41.
Gottwald. Emas oli tal ikkagi veel uudisene kaitset.

Berger. Ma pistan selle mehe igotakes rohe puuri. Ja siisab ju juha ammugi pärisjoodikute nimekirjas. Noh, tüdruk, waata mulle korral õige otsa.

Hannele (abipalusalalt). Oh palun, palun, palun, palun!

Leide. Selle väest ei saa teie küll nii kergesti midagi kuulda.

Gottwald (pehmelt). Hannele!

Hannele. Ja.

Gottwald. Kas sa tunned mind?

Hannele. Ja.

Gottwald. Kes ma siis olen?

Hannele. Härra - kooliõpetaja - Gottwald.

Gottwald. Ilus. Noh waata. Ma mõtlen ju sinuga ikka hästi. Nüüd väidat sa mulle va rohe jutustada... sa olid ju all sepapaja tüügi ääres. -

Mispärast ei jäänud sa siis mitte koju? Noh?

Mispärast mitte?

Hannele. Mul on nõnda hirm.

Berger. Meie astume üsna kõrvale. Ütle aga seda kooliõpetaja-härrale ainuüksi.

Hannele (kartlikult ja saladuslikult). Ja hüüdis.

Gottwald. Kes hüüdis?^{nn.}

Hannele. Armas Issand Jeesus

Gottwald. Kus - sind armas Jeesus hüüdis?

Hannele. Wees.

Gottwald. Kus?

Hannele. Koh all - see sees.

Berger tõmbab oma rõuu katki jättes, palitu selga). Siin on kõige-päält arsti tarvis. Ma arvan, ta istub veel wõorastemajas.

Gottwald. Ma saatsin ka koke halastajate-õde-ole juurde. Lapsel on tingimata hoolitsenist tarvis.

Berger. Ma lähen ja kõnelen arstiga asja pärast.

Schmidtile). Tere toote õige wahtmeistri nimu juurde. Ma sootan wõorastemajas. Tääd ööd, härra Gottwald. Selle mehe toimetama veel tänna trellisele taha. (ära Schmidtiga. Hannele jääb magama).

Leidel (wõhaja järel). Küll ta juba ennast hoia ab, teida kinni panemast.

Gottwald. Mis pärast siis mitte?

Leidel. Ta teab juba, mis pärast. Kelle oma see laps siis õige on?

Gottwald. Oh, Leidel, see on ju ainult rahwa jutt.

Leidel. Mah teate: tema elas elu.

Gottwald. Ei tea, mis inimesel kõik kokku ei va-
leta. Sellest ei või pooltri uskuda. - Kiri ainult
arst pea telens.

Leidel (tasa). Ma usun, tüdruk ei tõuse enam
üles.

Doktor Wachler (astub sisse, umbes kolme-
kümmen-nelja aastane tõsine mees).

Dr. Wachler. Tere õhtust.

Gottwald. Tere õhtust.

Leidel (kasuna äravõtmisel abiks). Tere õhtust,
doktri-härra!

Dr. Wachler (soendab oma kása abij vastu). Veel
üht küünalt tahaksin ma saada. (Tagatoas
näingitakse näntorelat). Need sääl näikse hul-
hud olevat.

Leidel (juba tagatoa lahtisel ukse). Te peate
natukene tasa olma. (Kära vaikib, Leidel kaob
tahatuppo).

Dr. Wachler. Härra Gottwald? Eks ole?

Gottwald. Minu nimi on Gottwald.

Dr. Wachler. Ja on ermast ära uputada taht-
nud, kuulen ma.

Gottwald. Tal ei teadnud küll mind nõuu ole-

ma.

(Wäike wäheaq).

Dr. Wachler (wõoli ette astudes, tähele pannes). For
näagit küll unes?

Hannele. Miljonid täheksi. (Dr. Wachler ja
Gottwald waatlewad haiget. Kuuwalgus langeb
tähi akna ja walgustab grupet). Mis sa kisud
mu kontide kallal? Ai, ai! See teeb mulle hingepõhjana haiget.

Dr. Wachler (teeb ettevaatlikult ta sargi kaela
alt lahti). Terwe ihu näib wermetega kaetud
olewat.

Leidel. Nii lamas ka ta ema puusärgis.

Dr. Wachler. Hale! Hale!

Hannele (muuletatud isemeelsel toonil). Ma ei
taha mitte. Ma ei taha mitte. Ma ei lähe mit-
te koju. Ma pean tunnememme juurde kaasa
minema. Lase minu! oneti - isa. Wuuh, kuidas
see haieib! So oled jälle süna joonud. - Kuula,
kuidas mets kohiseb! - Täna hommiku oli
mägede kohal tuulispask. Kui aga mitte tuli
lahti ei pääse. - - Kui rätsepäl kiwi tassus
ei ole ja pressanda käes, pühib tuul ta ei tea
kuhu. Kuula! Form mühiseb! - - -

45.
Halastaja-õde Martha (tüdruk).

Gottwald. Tere õhtust, õde.

Õde Martha (nukutab pead)

Gottwald (astub halastaja-õe juurde, kes haige põetamisega kõik valmis paneb, ja räägib temaga tagapool).

Hannele. Kus on minu ema? Taevast? Aah, aah, nii kaugel! (Oskab silmad, saatab rõõrastes emese ümber, ärgab kõrga üle silmade ja kõneleb vorevalt kuuldavalt). Kus - kus olen mina - siis?

Dr. Wachler (tema üle rumardades). Hääde inimeste juures.

Hannele. Mul on jannu.

Dr. Wachler. Wett!

Leidel (kes teise küünla on toonud, lähel wett tooma).

Dr. Wachler. Kas sul kuskil walu on?

Hannele (raputab pead).

Dr. Wachler. Mitte? No waata: siis ei ole asi meiega sugugi nii halb.

Hannele. Kas teie olete tohter?

Dr. Wachler. Muudugi.

Hannele. Siis olen ma - uist küll haige?

Dr. Wachler. Natuke, mitte väga.

Hannele. Kas te tahate mindu terveks teha?

Dr. Wachler (nuttu läbi rotsudes). Kas siit on va-
lus? Siit? Kas siin valutab? Siin? - Siin?

Ma ei pruugi sulle nii hirmunult otsa vaada-
ta, ma ei tee sulle haiget. Kuidas on lugu siin?

Kas tunned walu siin?

Gottwald (astub jälle sängi juurde). Wasta tohtri-
härrale, Hannele!

Hannele (südamlikul, paluwa, pisarates väriseva
häälega). Ah, armas härra Gottwald.

Gottwald. Nüüd pane tähele, mis tohtri-härra
ütleb ja wasta ilusasti. (Hannele raputab pääd).

Misparast siis mitte?

Hannele. Et... et... ma tahaksin nii häamee-
lega ema juurde.

Gottwald (silitab liigutatult üle ta juurde).

Noh, lase nüüd olla pääle. (Wäike wõheseg).

(Arst ajab emast sirgu, tõmbab süga-
wasti hinge ja on üks silmapilk mõttes. Ode
Martha on teise küünla lausa päält wõtnud ja
nõitab sellega tuld).

Dr. Wachler (annab öde Marthale mõnna). Oh ja-
hun, öde! (Astub tema lausa juurde ja annab
talle tasase häälega ettenirjutusi. Gottwald...

tab nüüd oma kühara ja seisab oodates, kord
Hannale, kord arsti ja se päevale pekusid heites).
Dr. Waehler (tasast kõnlemist väga lõpetades).
Ma tulen küll veel kord tagasi. - Rohud saadan
ma juha. (Gottwaldile). Ta olewat võrtsis rinni
võitnud.

Ode Martha. Nõnda üteldi mulle vähemalt proe-
gu.

Dr. Waehler (tõmbab kasuka selga. Seidelile). Teie
tulete rahust vaasa apteki! - - -

(Arst, Gottwald ja Seidel jätkavad se Martha
ära minnes tasakesi jumolaga).

Gottwald (asjaliselt). Mis te seisuvorvast arvate,
doktri-härra?

(Kõik kolm ära. Holastaja = ode on nüüd üksi
Hannale juures. Ta valab piima potikesesse. Sel ajal
avab Hannale silmad ja vaatleb teda).

Hannale. Kas sa tuleid Fssanda Fessuse juurest?

Ode Martha. Mis sa ütlesid?

Hannale. Kas sa Fssanda Fessuse juurest tuleid?

Ode Martha. Kas sa siis mind enam ei tunne,
Hannale? Ma olen ju ometi oode Martha, eks ole?
Ta olid ju ometi meie juures, kas sa ei mäleta
enam? Meie palvetasime koos ja laulsime ilu-

28.
saiol laulusiol. Eks ole?

Hannele (nimitab rõõmsalt pääga). Oh, ilusad laulud!

Ode Martha. Müüd tahan ma sind raviseda Fumala nimel, kuni sa jälle terveks saad.

Hannele. Ma ei taha mitte terveks saada.

Ode Martha (ühe piimakruusiga ta juures). Arst ütleb, sa pead natukene piima jooma, et jälle jõudu saad.

Hannele (tõrgub vastu). Ma ei taha mitte terveks saada.

Ode Martha. Sa ei taha terveks saada? Mõtle ometi enne meidi järele. Tule, tule, ma sean sinu juukseid üles. (Tule seda).

Hannele (nutab tasa). Ma ei taha mitte terveks saada.

Ode Martha. Mispärast siis mitte?

Hannele. Ma tahaksin nii hämmeliga... ma tahaksin nii hämmeliga - tassa saada.

Ode Martha. See ei seis meie võimuses, hääl laps. Meie peame ootama, kuni Fumal meid ära kutsub. Aga kui sa oma pattusid kahetset...

Hannele (kiire südidusega). Oh öö! ma kahetsen

nii väga.

Ode Martha. Ja Issanda Jeesuse Kristuse sisse
usust...

Hannele. Ma usun oma Õnnistegija sisse nii kind-
lasti.

Ode Martha. Lius võist sa julgesti ja kindlasti
ära sodata. — Ma kohendan nüüd sinu patje ja
sa jõiad magama.

Hannele. Ma ei saa mitte magada.

Ode Martha. Katsu aga.

Hannele. Ode Martha!

Ode Martha. Voh?

Hannele. Ode Martha! Kas on pattusid... kas on
pattusid, mida andeks ei anta?

Ode Martha. Nüüd jõi aga magama, Hannele!
ära ärita emast!

Hannele. Oh, ütlege teile mulle, palun teid väga,
väga.

Ode Martha. Nüisugusid pattusid on olemas.

Muidugi. Patust püha waimu vastu.

Hannele. Kui ma nüüis ühe nüisuguse teinud
olen.

Ode Martha. Oh mis. Need on hoopis hukka-
lained inimesed. Nagu Suudas, kes p...

Jesuse ära andis.

Hannel. Väil aga süügi... väil aga süügi
alla.

Ode Martha. Sa pead nüüd magama.

Hannel. Mul on nüisugune hirm.

Ode Martha. Seda ei pruugi sul süügi olla.

Hannel. Kui ma ühe nüisuguse patu olen teinud.

Ode Martha. Sa ei ole nüisugust patu teinud.

Hannel. hakkab tugevasti äe küljest rinni ja
saotab üksisilmi pimedusse). Oh öde, öde!

Ode Martha. - Ole sa üsna rahulik.

Hannel. Ode!

Ode Martha. Mis siis?

Hannel. Ta tuleb rohe sisse. Kas sa ei kuule?

Ode Martha. Ma ei kuule midagi.

Hannel. See on tema hääl. Väljas. Kuula!

Ode Martha. Keda sa äiti arvad?

Hannel. Isa, isa - sõal ta seisab.

Ode Martha. Kuis siis?

Hannel. Waata ometi.

Ode Martha. Kuis?

Hannel. All wõrdi otsas.

Ode Martha. Siin ripub üsna mantel ja siin

üks kübar. Võtame õige need kollitajad asjaol
ära — ja viime need sinna isa Pleschke juurde.
Ma teen kohe naturkome netti ja teen sulle vilkma
kompressi. Kas jääb silmapilgus üksi? Aga
üsnä, üsnä rahulikult pead sa maas olema.

Hanneli. Oh, mina olen nii rumal. See oli ainult
mantel, eks? ja kübar!?

Ole Martha. Aga üsnä, üsnä rahulikult, ma
tulen varsti tagasi. (Ta lähel, peab aga tagasi
pöörama, sest et eskojas kottimine on). Ma panen
küünla sinu valja kotta. (Weel kord täis lahkust
sõnnega ähvardades). Ja üsnä, üsnä rahulikult.

(Ara).

(On peaaegu täitsa pime. Kohe ilmub Hanneli
woodi jälgetso müürsepp Matherri vögu. Ara-
joodud, metsik nägu, punased sassis juuksed,
mille pääl üks ärasakulunud soldati-müts ilma
tarnita. Müürsepp tööriistu kannab ta pahemas
käes. Ta on rihma ümber paruma käe kerinud,
ja on kõin see aeg samases ärenuses, nagu ta-
haks ta iga silmapilk, Hannelile pikta andma
harkata. Ilmutusest lähel rahvatu valguis valja,
mis Hanneli woodi ümbrust valgustab).

Hanneli (vatab hirmuvalt oma näo väitega, hoiab

32.
wingerolad ja toob tase rünnuwaad häälti rünnu-
dawale).

Ilmutus. (Hääl ära, kõige suurema
lambunud hõalega). Kuhu sa jääd? Kus sa oled,
tüdruk? Mis sa tegid? Ma tahan sinu õpeta-
da. Ma sulle juba näitan, küll sa näed. Mis
oled sa inimestele ütelnud? Kas olen ma sinu
lõõnud ja sinuga halvasti ümber käinud?
Jä? Kas see on tõsi? Sa ei ole mitte minu laps.
Tee, et sa üles saad. Sa ei lähe mulle midagi
korrald. Ma võiksin sinu wälja uniltsale wi-
sata... Tõuse üles ja tee tuled. Kas saab waresti?
Armust ja palastusest oled sa majas. Sa müüd
tahad päälekauba need laiselda. Koh? Kas
saab kord? Ma sirutan sulle niinaua, kuni
sa, kuni sa...

(Hannale on wauwaga ja rünniste silma-
dega üles tõusnud, ahju juurde taarunud, ukse-
kõõle avanud, ja langed rünniste minestusse.
Sel silmapilgul tuleb õde Martha küünlaga
ja wäärnusega ja Matterni-ilmutus kaob.
Ta jahmatab, näeb Hannaleid kaha sees moas
olewat, kohkub ära, karjatab: „Issand Jeesus!“;
paneb küünla ja kruusi kõest ära, jookseb Han-

nile juurde ja tõstat, ta põrandalt üles. Hüüde
järele on teised vaestemaja elanikud kohale tul-
nud).

Õde Martha. Ma pidin ainult wett tooma, sääl
on ta mul woodist wälja tulnud. Ma palun teid,
Hedwig, aidake mind!

Hanne. Hüüol, Hete, waarta ette, muude murrad
sa kõik oma luud-kondid katki.

Pleschke. Mina usun - sellest tüdrukust... ma
usun, sellest tüdrukust... on kuri silm üle käi-
nud... on kuri silm üle käinud, õde!

Tulpe. Wõib olla - tüdruk - on wümmati ära
näinud.

Hanne (wõljusti). Siin on asi lõpuks, nii-
palju ütlen mina.

Õde Martha (on Hedwigi abiga Hannelle jälle woo-
oliste pannud). Teie on wõhest üsna õigus,
armas mees, aga palun, eks teie näe ju ometi
isegi: meie ei tohi haiget mitte enam äri-
tada.

Hanne. Seda ei tee ju me sugugi.

Pleschke (Hannelle). Üks logard oled sa...
logard oled sa, logard, tead sa, jah - ja
muud... muud midagi. Haigel... haigel -

seda teab ju iga laps... haigel peab oma rahu olema.

Hete (osattel teda). Haigel... haigel...

Ode Martha. Ma palusin õige tungivalt, õige väga...

Tulpe. Oel on õigus, tekke, et te välja saate.

Hauke. Me lähme isegi juba, kui meil hirmu on.

Hete. Meie peame vist küll vanakuudis magama.

Pleschke. Küll sul roht on... küll sul roht on, jah, - sa tead, kuhu sa jääad.

(Waestemaja elanikuol rõik ära).

Hannele (arvab kartlikult silmad). Kas - kosta ära on?

Ode Martha. Inimesed on ära. Ega sa omegi ei chmatanud? Hannele?

Hannele (ikka veel hirmus). Kas isa ära on?

Ode Martha. Ta ei olnud ju mitte siin.

Hannele. Jah, öde, jah!

Ode Martha. Teda nägid so unes.

Hannele (sügava õhuga, südamest paludes).

Oh armas Issand Jeesus! Oh armas Issand Jeesus! Oh kõige armsam, parem Issand

25.
Feesurane: siis võta mind ometi oma juurde,
siis võta mind ometi oma juurde.

(Muuletult).

Oh, kui ta ju tuleks,

Oh, kui ta mind võtaks,

Et inimeste silmist

Ma ära saaks rorol.

Ma tean seda üsna kindlasti, öde.

Öde Martha. Mis sa siis tead?

Hannele. Tä on mulle seda lubanud. Ma soan
taeva, ta on mulle seda lubanud.

Öde Martha. Hm.

Hannele. Kas tead, kes?

Öde Martha. Kõh?

Hannele (saladuslikult öel rõuwa). Armas här-
na - Gottwald.

Öde Martha. Küünd mago aga, Hannele: kas
tead mis?

Hannele. Öde, eks ole? Kooliõpetaja-härra Gottwald
on ilus mees. Heinrich on ta nimi. Eks? Hein-
rich on ilus nimi, eks? (Täiest südamest). Sa
armas, magus Heinrich! Öde! Kas tead mis?
Meie teeme üheskoos pulmaol. Ja, ja, meie möle-
mad: härra kooliõpetaja Gottwald ja mina

Ja kui need olid laulatud,
 Siis kaas need läksivad
 Külle lumivalge voodisse
 Tääl pimes kambrikes.

Tal on ilus habe - (Hainustalult) Tema põra põäl
 Kasvab võtsev ristihelin. - Kuula! - ta hüüab
 mind. Kas sa ei kuule?

Ode Martha. Mäga, Hannele, mäga, sinol ei rutt-
 su keegi.

Hannele. See oli Issand! Jeesus. - Kuula! Kuu-
 la! Hüüol hüüab ta mind jälle: Hannele! -
 üsna selgesti: Hannele! üsna, üsna selgesti.
 Tule minuga ühes.

Ode Martha. Kui Sumal mind! ära rutsulo,
 olen ma valmis minema.

Hannele (valge põäle jälle kuurvalgus langeb,
ajab pöö vieli, nagu hingars ta magusaid
tõhnasid sisse). Kas sa ei tunne midagi, öde?

Ode Martha. Hannele, ei.

Hannele. Toominga tõhna? (Iska enam tõusvas
õndsas ekstases): Siis kuule ometi! Siis kuule
 ometi! Mis see ometi on? (Kaugelt kauguselt
tuleb nagu magus hääl kuuldavale). Kas need
 on inglid? Kas sa siis ei kuule?

27.
Ode Martha. Muudugi, ma kuulen, aga kas tead
mis, sa pead nüüd naixelt küljeli heitma ja
rahulisti magama kuni homme hommikuni.

Hannele. Kas sa mõistad ka seda laulola?

Ode Martha. Midas siis laps?

Hannele. Uinu, mu laps!

Ode Martha. Kas tahaksid seda häameelega kuul-
da?

Hannele (lasub esmast toigasi ja silitab õe kätt).

Emake, laula seda mulle! Emake, laula
 seda mulle!

Ode Martha (kustutab tule ära, kumardab woodi
üle ja närgib nüisi kerge äratähtundamisega, ku-
na kõige muusika edasi kölab).

Uinu, mu laps!

Oh maga, magaks,

(nüüd laulab ta, ja tuba lähel üsna pimedaks).

Tuul mängib tamme oksiga -

Ei jõua tamme liiguta.

Uinu, mu laps!

(Ämarussalgus täidab nüüd armetut tuba.

Tärgi äärel, ettepoole kumardades, emol paljaste,

kõhnade käewarte najale toetaves, istub üks

kahvatu, soimuseannane naestrahvakegu.

Ta on palju jalu; valgeid juukseid ripuvad lat-
 tiiselt ja pikalt meeltekohadelt alla ja ulata-
 wad kuni woodisraiboni. Nagu kannab kannu-
 tust märkisiid ja on rortsuline; sügawasti au-
 kus silmad näisad; ehk rinni, magawa Hanne-
 le põiale waatawad. Tema hääl rõlab nagu unis-
 rõõkija oma, ühetooniliselt. Emme kui ta sõna
 ütleb, liigutab nagu ettevalmistades, huulesiid.
 Nagu wälisaga näib ta häälisiid rima sügawu-
 sest kuulolawale tooma. Emmeagu wanaks läi-
 nud, aukulangenuid põskedega, kõhnaks jäänud
 ja kõrge hädalisemate riitega kaetud).

Naesterahwakoogu. Hannele!

Hannele (naisama rinnist silmadega). Emme-
 ne, armas emmeene, kas sina oled?

Naesterahwakoogu Jah, ma olen meie armisa
 Onnistejija jalgu oma pisaratego pesnud ja
 oma juuksestege kuivatanud.

Hannele. Kas tead mulle häid sõnumeisi?

Naesterahwakoogu. Ja.

Hannele. Kas sa kaugelt tuleid?

Naesterahwakoogu. Laulatuhat perinooormat
 kaugelt läbi öö.

Hannele. Oma, kuidas sa wälja näed?

Kaesterahvaokogu. Nagu ilma lapsed.

Hannele. Sinu suus kasvavad naikelõksed,
sinu hääs rõlal.

Kaesterahvaokogu. See ei ole mitte puhvas rõla.

Hannele. Oma, armas ema, kuidas hülgad sa
ometi omas iluduses.

Kaesterahvaokogu. Ingliseid taevsas on mitusada
korda ilusamaid.

Hannele. Mis pärast ei ole sina või nii ilus?

Kaesterahvaokogu. Ma kannatasin walu sinu
pärast.

Hannele. Omapäene, jõe minu juurde!

Kaesterahvaokogu (tõusub üles). Ma pean mine-
ma.

Hannele. Kas sääl on ilus, kus sa oled?

Kaesterahvaokogu. Laiad, laiad wäljad, kaitstud
tuule eest, varjatud tornid ja rahe eest Sumala
hoobes.

Hannele. Kas sa puhvad, kui sa wäsinud oled?

Kaesterahvaokogu. Ja.

Hannele. Kas sul on rooga süüa, kui sul nälg?

Kaesterahvaokogu. Ma kustutan oma nälga juu-
wiljaga ja lihaga. On mul jama, jooma ma kuld-
set weini. (Taqaneb).

Hannele. Kas sa ära lähed, ema?

Naesterahwakogu. Fumal kutsus.

Hannele. Kas Fumal valjusti kutsus?

Naesterahwakogu. Fumal kutsus mind valjusti.

Hannele. Terve süda on mul ära põlenuk, ema!

Naesterahwakogu. Fumal saab teid roosidega ja lillidega jahutama.

Hannele. Kas Fumal mind ära päästab?

Naesterahwakogu. Kas tunned seda lille, mis mul näes?

Hannele. Tõuvarvõti.

Naesterahwakogu (pareb selle Hannele kätte). Sa pea ta omal, see on Fumala pant, ela hästi!

Hannele. Emakene, jää minu juurde!

Naesterahwakogu (astub tagasi). Üürkese aja pärast ei näe sa mind mitte, ja jälle üürkese aja pärast, siis näed sa mind.

Hannele. Mul on hirm.

Naesterahwakogu (taganeb veel rohkem). Nagu tuul volget lumetolmu mõgedel minema vihvatab, nõnda saab Fumal sinu piinajaid taga ajama.

Hannele. Ära mine ära.

Naesterahwakogu. Tõuval lapsed on kui õõ si-

I. ingel.

Saal mäe nõlvadel päike
 Ei andnud sul meest sullast,
 Ja heljuva orguole rohi
 Ei ial end lootanud sulle.

II. ingel.

Ja nurmedel küllas viili
 Ei sinul ta kustutanud nälga,
 Ei iolgi vaputanud kannus
 Sul lipsilehmade piim.

III. ingel.

Ja aasade lilled ja õilmed
 Tois lehkavot ilu ja lõhna,
 Tois purpurit, taevalist sina,
 Ei piiranud ial su teed.

(Wäike wahraeg).

I. ingel.

Me esimest keretust toome
 Sull' sügava pimeda sülest,
 Meil tühade sulgedes peitub
 Sul esimest õnne üks leht.

II. ingel.

Me toome sull' riiete sõrsal
 Fu rüvade esimest lõhna;

Me kuulutelt öitsub sull' vastu
 Kuldhommiku varane kiir.

III. ingel.

Meil jälgadelt vastu sull' särab
 Me kodu rohumaas tõi;
 Meil silmade põhjast paistab
 Sull' vastu taevane linn.

Teine jagu.

Kõik on nagu enne inglite ilmumist:
halastaja-õde istub woodi kõrval, milles lamme-
le lamol. Ta viitab küünla jälle põlema ja
plannele avab silmad. Tuumine nägemine
näib veel alles olevat. Tema näojooned aval-
davad veel taeralikku ütiõndsust. Nüüpea, kui
ta ei on ära tundnud, hakkab ta rõõmsa kü-
russega kõnema

Plannele. Ode! Inglid! Ode Martha, inglid!...

Kas tead, kes siin oli?

Ode Martha. Hm. Kas juba jälle ülesõrkaol!

Plannele. Noh aruake ometi! Noh? (Wälja patri-
stataoles). Inglid! Inglid! Paris inglid! Ing-
lid taevast, ide Martha! Sa tead ometi: ing-
lid pinnade tiikadega.

Ode Martha. Noh, kui sul nii ilusad unemäod
on...

Plannele. Oh, oh! Saäl ta ütles, olla unol
näinus. Mis aga see siin on? Wasta ome-
ti. (Ta teeb, nagu hoiaks ta lille käes ja näi-
taks talle seda).

Õde Martha. Mis sul siis sääl on?

Hannele. Noh, waata ometi!

Õde Martha Jhm.

Hannele. Siin, waata ometi!

Õde Martha. Aha!

Hannele. Nuisuta aga.

Õde Martha (teeb, nagu nuusutaks ta lille). Jhm.

Plus.

Hannele. Aga mitte nii ligidalt. Ja nuusuta
ta mul ju raski.

Õde Martha. Mul on sest wäga raski. Mis see
siis õige on?

Hannele. Noh, taawatöti, kas sa seola ei tunne?

Õde Martha. Ah so!

Hannele. Küll oled sa...! Joo ometi tuli siia.

Ruttu, ruttu!

Õde Martha (kuno ta küünlaga tuld näitab).

Ah ja, nüüd ma näen.

Hannele. Eks ole?

Õde Martha. Ja räägid aga täesti lig palju.

Me peame nüüd üsna waat olema, muidu on
tohtrihärra kuri! Ja on ka rohtu saatnud. Se-
ola wõtame nüüd ilusasti sisse.

Hannele. Oh, eole! Te hoolitsete nõnda minu

est. Teie ei tea ju sugugi, mis sündinud on.
 Noh? Noh? Ütlege siis ometi, kui teate. Kes andis selle mulle? Noh? Kuldase võtmekese? Kes siis? No? Kuhu sünnis siis see kuldne võtmekese? Noh?

Ode Martha. Seda jutustad sa mulle kõik homme hommiku vara. Siis oled sa tublisti wälja puhunud, oled wärske ja terve...

Hannele. Ma olen ju terve. (ajab umast istukile ja pareb jalad põrandale). Ja näed ju, et ma terve olen, öde!

Ode Martha. Aga Hannele! Ei, seda ei pea sa mitte tegema. Seda ei tohi sa mitte teha.

Hannele (tõuseb püsti, tõrjub õe tagasi, astub mõned sammud). Lase mind ometi olla. Lase mind ometi olla. Ma pean ju - ära minema. (Ta ehmataab ja waatab üksisilmi ühe punniti pääle). Oh, taewane õnnistegija!

(Näha on üks ingel mustade riitega ja tüpadega. Ta on suur, tugev ja ilus ja kannab pikka, looklewat määka, mille pide mustade looride sisse on mässiitud. Hakkivald ja tõsiselt istub ta aknu läheduses

ja vaatab Hannele otsa, ühtesilmi ja rahulikult.
 (Walge, unesarnane walguis täidab tuba).

Hannele. Kes sa oled? (Mingit vastust). Kas sa
 ingel oled? (Mingit vastust). Tuled sa minu
 juurde? (Mingit vastust). Mina olen Hannele
 Mattem, tuled sa minu juurde? (Esite mingit
 vastust. Piistis katege, palusemeels ja aland-
 likult on Martha oma kohal seisnud. Küüd
 lähel ta aega mööda välja).

Hannele. Kas Sumal on raaximise sinu keelt
 wõtnud? (Mingit vastust). Oled sa Sumalast?
 (Mingit vastust). Kas sa mulle sõber oled? Tuled
 sa kui woenlane? (Mingit vastust). On sul mõõk
 oma riide wõltides? (Mingit vastust). Borr,
 mul on külm. Lõikaw puhub sinu tüba-
 dilt. Külm on õhk sinust. (Mingit vastust).
 Kes sa oled? (Mingit vastust. Äkilise jälestus
 wõtab temas maad. Karjatades pöörab ta üm-
 ber, nagu oleks keegi tema taga). Omarene!
 Omarene! (Kogu halastaja-õe riides, aga ilu-
 sam ja noorem kui see, pirkade walgedel tü-
 kadega, tuleb sisse. Hannele rõhub ernast
 kogu külge ja wõtab selle käre). Omarene!
 Omarene! Keegi on siin.

48.
Halastaja-õde. Kus?

Hannele. Tääl, sööl.

Halastaja-õde. Misparast värised sa nõnda?

Hannele. Ma kardan.

Halastaja-õde. Ära kardada midagi, mina olen
sinu juures

Hannele. Minu hambad löövad hirmu pär-
rast kokku. Ma ei jõua enamast pidada.
Mul on hirm tema eest.

Halastaja-õde. Ära kardada midagi, ta on si-
nu sõber.

Hannele. Kes see on, ema?

Halastaja-õde. Kas sa ei tunne teda?

Hannele. Kes ta on?

Halastaja-õde. Surm.

Hannele. Surm. (Hannele vaatab veidi at-
ga musta ingli pääle vaivades ja teis omm-
kardust). Kas see peab siis olema?

Halastaja-õde. See on sisseminek, Hannele.

Hannele. Kas peab igaviks sellest sissemine-
kust läbi minema?

Halastaja-õde. Igaviks.

Hannele. Kas sa minest valusasti kinni ha-
rad, surm? - Ja vaivib. Kõige pääle, mis

ma ütlen, väikis ta, ^{17.} emma!

Halastaja-õde. Fumala sõnad rõlavad sinu südames.

Hannele. Ma olen sind kõigest südamest sagadasti ihaldanud. Nüüd kardan ma inna.

Halastaja-õde. See enmast valmis.

Hannele. Suremisest?

Halastaja-õde. Ja.

Hannele (sohvaja järel kartlikult). Pean ma rõisenud ja narmodes kiristas olema?

Halastaja-õde. Fumal saab sind riidesse parima.

(Ta tõmbab väike, hõbedast kelluse välja ja heidab sellega. Kõhe tuleb, nagu kõik järgnevad kogud, kuulmata astudes, väike, küürakas külärätsepp sisse, kes pruutkleiti, loori ja pärga kõle pääl kannab, ja käes paar klaasist ringi. Tal on heljus, viidat kõik, kumardab väikeses ingli, halastaja-õde ja viimati kõige sügavamalt Hannele. ees/.

Külärätsepp (inna kumardustega). Neitsi Lohanna Katharina Mattem. (Kõhatab). Tõie härra isa, kõige aulisem Krausi-härra, on häaks aru- mid minu juures pruutkleiti tellida.

Halastaja-õde (õtab rätsepa kõest kleidi ja

paneb sulle hannete selga^{20.}. Tule, ma tõmban
ta sulle selga, Hannete.

Hannete (rõõmsa äravusega). Oh, kuidas see rõõhi-
ub.

Halastaja-õde. Walge siid, Hannete.

Hannete (võiga rõõmsalt; imast kuni alla waada-
tes). Inimesed saavad inimes parema, kui ilu-
sasti elitud ma võistus olen.

Külarätsepp. Neitsi Johanna Katharina Mattem.
(Kõhatab) Terve küla on sest täis. (Kõhatab). Mis-

suqune suur õnn teil surmas on, neitsi Han-
na. (Kõhatab). Teie härra isa. (Kõhatab). Kõige
armulisen krohvi-härra — (Kõhatamine) on
koqukorrasarema-härra juures käinud...

Halastaja-õde (paneb Hannetele pärja pähe).

Nüüd kumurole oma pääd, sa taeva-juuret!

Hannete (lapsiku rõõmu pärast värisedes) Kas
tead, õde Martha, ma rõõmustan surma üle...

(Korruga õe juures kahtlaseks jäädes). See see
oneti oled?

Halastaja-õde. Ja.

Hannete. Ja oled ju oneti õde Martha? Oh,
süügi mitte: minu ema oled sa ju?

Halastaja-õde. Ja.

Stannele. Oled sa mõlemad?

Halastaja-õde. Tänu lapsed on ühed Sumalad.

Kiilarätsep. Kui lubate, printsess Stannele. (Kingadega teema ette kumardades). Need on kõige väiksemad kingakesed tehes riigis. Neil riigil on liig suured jalad: Hedwigil, Agnesel, Liisal, Marthal, Mimal, Amal, Katal, Gretal. (On kingad talle jalga tommarud). Nad sünnivad, nad sünnivad! Prunt on liitud. Neitsi Stannelel on kõige väiksemad jalad. — Kui teil nohest jälle midagi tarvis on! Teie teener, teie teener! (Kumarduste all ära).

Stannele. Ma suudan seda vaenalt ära oodata, emaxene.

Halastaja-õde. Nüüd ei ole sul enam vaja rohtu sisse võtta.

Stannele. Ei.

Halastaja-õde. Nüüd oled sa varsti terveim, kui kala vees, Stannele!

Stannele. Ja.

Halastaja-õde. Nüüd tule ja heida oma surmavoodile. (Ta hakkab Stannelel käest kinni, viib ta hellalt soodi juurde ja Stannele heidab sinna päale pinali).

12.
Hannele. Nüüd saan ma omeli kord tunda,
mis suuremine on. --

Halastaja-õde. See saad sa, Hannele!

Hannele (seliti alles rõõd nagu ike lilleses im-
ber risti pandud). Mul on jaant.

Halastaja-õde See suru tugevasti oma rinnale.

Hannele (uuesti-algava hirmuga, kartlikult
ingli poole). Peab see siis olema?

Halastaja-õde. Peab.

(Kaugelt kaugusest kuulokasse ike kiina-
marsi helisid).

Hannele (kuulotades). Nüüd puhuvad nad
matusteks. Meister Seyfried ja moosekandidid.

(Ingel tõuseb üles). Nüüd tõuseb ta üles.

(Toim välgas on rõõnenud. Ingel on üles tõus-
nud ja sammub tõsiselt ja pikramööda Han-
nelele lähemale).

Nüüd tuleb ta minu poole. Oh õde, ema! Ma ei näe sind ju enam.

Kus sa siis oled? (Inglile ärdasti paludes).

See lühidalt, sa tume, vaixiv vaixiv! (Ma-
gu painasjala all ägades). Mind rõhub,

mind rõhub -- nagu... nagu küsi -- (Ingel
tõstab pikramisi oma laia mööga). Ta ta-

hob mind... tahab mind -- üsna oma hün-

vitada. (Kõige suuremas liivmus). Oita mind, öde!

Hõlastaja-öde astub ingli ja Hannele waheli majestettlikult ja paneb oma mõlemaad rõed noitstes Hannele südame pääle. Tuuruse, jõu ja pühalikusega ütleb ta. Ta ei tohi seda.

— Ma panen oma mõlemaad, pühitsetud rõed sulle südame pääle. (Mustingel kaob. Hõlastaja-öde paneb mõlemaad rõed kokku ja waartab pehmelt noiratades Hannele pääle alla, siis jääb ta isenesesse ja liigutab huuli wairisalt paludes. Leinamarsi helid ei ole wähepääl mitte wairinud. Paljud ütewatlikult astuwate jalgade kolin tuleb kuulda wõrle. Wõrsti selli järel ilmub kooliõpetaja Gottwaldi kogu keskeksel. Leinamarsis wairib. Gottwald on nagu matuseks mustas riides ja kannab kää otsas ilusatest kullerüppudest pärge. Auwõrtlikult on ta tsilindri pääst wõtmud ja pöörab enimast, kui ta wõrsalt sisse on astunud, wairust nõudewa näoga taha poole. Tema taga on ta koolilapsed näha: poisid ja tüdrukud oma kõige paremates riides. Kooliõpetaja sellenohase liigutuse pääle jätab wõrnad oma sosistamise ja on üsna wagusad.

Nad ei julge va üli unse lõve tulla. Gottwald
liojnel nüüol piduliku nõoga ikka veel päl-
mitavale halastaja-õele).

Gottwald (tasase häälega). Tere lõunast, õele Mar-
 tha!

Halastaja-õele. Härra Gottwald! Tere, tere!
Gottwald (raputab, hlannele pääle waadates, kur-
wa kohetsusega pääol). Waenekene!

Halastaja-õele. Misspärast te siis nõnda kuul-
 olete, härra Gottwald?

Gottwald. Et ta nüüol ometi ära surmud on.

Halastaja-õele. Sellepärast ärgem olgem kur-
 wad, ta on rahu leidnud ja rahu soovim ma-
 talli südamest.

Gottwald (õhates). Jah, temal on häa. Hädast
 ja viletsusest on ta nüüol pääsnud.

Halastaja-õele (mõttes hlannele pääle waadates).

Jus on ta siin maos.

Gottwald. Jah, ilus - nüüol, kus sa surmud oled,
 kannad sa alles nii ilusasti õitsema.

Halastaja-õele. Et ta nii waga oli, on linnal
 ta nii ilusaks teinud.

Gottwald. Jah, ta oli waga ja häa. (Õhatab ras-
 kesti, lööb oma laulurasmatu lahti ja waatab

Kuursalt sinna sisse).

Halastaja-õde (vaatab ühes laulurõõmatusse). Ei pea mitte raskama. Wainne ja raskatlik, peame olema.

Gottwald. Oh, mul on süda raske.

Halastaja-õde. Et ta ära on päästetud?

Gottwald. Et mul rask lille ära on närtsinud.

Halastaja-õde. Kus?

Gottwald. Kaks sinilille, mis mul siin raamatu sees. Need on minu armsa Hannele surunud silmad.

Halastaja-õde. Sumala taeras lõõsast maal pal-ju ilusamini õitsele.

Gottwald. Oh Sumal, kes teab kui rask meie keel läbi pimedo maailma-hädaoru peame rändama. (Korruga teisel toonil, tegelisel ja äri-liselt, nootisiid wälja wõttes). Mis te arwate?

Ma mõtlen: meie laulame siin majas enne lau-ku. Tuumest ei jäta ma.

Halastaja-õde. Fah, see on ilus laul, ja Hannele Mattem oli usklik laus.

Gottwald. Ta wäljas kirikuaial laulame meie siis: „Las mind minna.“ (Göörab ümber, lähel koolilaste juurde ja räägib: nummer 62: „Las

mind minna." (Ta algab tase, sinna juurde tak-
 ti lüües). Las mind min-na, las mind min-na,
 Jessu ju-urde taeva sin-na. (Lapsed on ta-
 sa kaasa laulnud). Lapsesed, kas te elate
 ka kõik soojasti riides? Väljas kirikusial
 on väga külm. Tulge õige sisse. Vaadake
 veel korol vaest Hannelet. (Koolilapsel tule-
 waol sisse ja seavad endiol pidulikult üm-
 ber wooti). Vaadake onsti, kuidas surm-
 selle armsa, väikse tüdrukul ilusaks on
 teinud. Nõud olivad tal ümber-nüüol on
 tal südikleit seljas. Paljajalu pidi ta kõi-
 ma, nüüol on tal klaasist ringad jalas. See
 saab nüüol wästi kuldse lossis elama ja
 iga päew praetud liha sööma. — Siin elas ta
 külmadest kartulitest — ja kui ta meistgi
 ikka rõhtu täis olaks saanud. Siin kutsusi-
 ti teie teola ikka nampriintsessiks, nüüol
 saab temast peagi päris printsess. Kellel siis
 temalt midagi andeks on paluda, see tehm-
 seda nüüol, müüdu üttele ta kõik armsale
 fumalale ära, ja siis rääib teie kõi halvasti.
Üks väike pois (astub waho ette). Armas print-
 sessikene Hannele, ära pane mulle mitte pa-

57.
kaks ja ära ütle mitte armsale Jumalale, et
mina sind ikka näruprintsessiks nimetasin.
Kõik lapsed läbisegi. Meil kõigil on sellest
südamest nahju

Gottsalol. So, nüüd annab väene Hannele
teile juha andeks. Minge äga nüüd eeskotta
ja oodake mind väijas.

Halastaja-õde. Tulge, ma viin teid tahatuppa.
Lõal tahan ma teile ütelda, mis teil tegema
peate, kui teil misugusteks ilusateks inglil-
teks tahate saada, nagu Hannele heagi on.
(Läheb ees, lapsed talle järel, üks liukataks
se kokku).

Gottsalol (nüüd üksi Hannele juures. Täheb til-
led talle liigutalult järgile). Minu armas Han-
nele, siin olen ma sulle veel ühe ilusa ruller-
kappudest pärja kaasa toonud. (Ta wooli ette
jõlevi langesole, värisemal häälil). Ära unus-
ta mind mitte hoopis ära oma hülgeses.

(Ta nuuksub, otsesist Hannele kleidi wolt-
tiolisse suruoles). Siida tahab mul lõhkeola,
et ma sinust lahkuma pean.

(Kumldakse kõnelewat. Gottsalol tõuseb üles,
laotab ühe rätiku üle Hannele. Kaks väne-

mat naesterahvast, nagu matusest rüüdes, tas-
kuräti ja kollaste närtega lauluraamat
käes, heljusad taha sisse).

Esimene naesterahvas (enol ümber soo-ole-
tes). Me olene vist küll esimesed?

Teine naesterahvas. Ei, kooliõpetaja-härras
on juba siin. Tere lõunast, kooliõpetaja-härra!

Gottisald. Tere lõunast.

Esimene naesterahvas. See on teil küll õige
valus, kooliõpetaja-härra! Ta oli ka tõesti
hõõ laps. Inna wikk, inna wikk.

Teine naesterahvas. On see siis tõsi, inimesed
näägijad... ei ole küll wist tõsi? Ta olla
ise omale otsa teinud?

Kolmas nagu (on sinna juurde tulnud). See
oleks patt wainu wastu.

Teine naesterahvas. Patt püha wainu wastu.

Kolmas naesterahvas. Nisugust pattu, ütled
õpetaja-härra, ei anta ialgi andeks.

Gottisald. Kas te siis ei tea, mis Önnistegija
ütled? Laske lapsukesed minu juurde tulla.

Keljas naesterahvas (on tulnud). Oh inime-
sed, inimesed, küll on see ilm. Külm...

59.
tab kas väi jalaga! ära. Kui aga õpetaja liigo
pikalt ei tee. Lumi on kirikuaial oma kolm
jalga sügav.

Viies noasterahvas (tuleb) Inimesed ole, õpetaja
ei taha teota mätta. Ta ei taha loosta teota
pühitsetud mulda panna.

Pleschke. Olete kuulnud... olete kuulnud
- üks tore härra on õpetaja juures käi-
nud... üks tore härra on õpetaja juures
käinud - ja on ütelnud: jah... Matterni
Hannele on üks pü- ha.

Hanne (nutu sisse). Noid teavad klaasist
kirstu.

Mitmesugused häälod. Klaasist kirstu! Klaas-
sist kirstu!

Hanne. Teesurene! See maksab küll mõne hää-
taaldri.

Mitmesugused häälod. Klaasist kirst! Klaas-
sist kirst!

Leidel. Siin soame veel võiksugu asju kuul-
da ja näha. Üks ingel on reset läbi küla
läinud. Nii suur, kui haavapuu, mõtelge
ometi. Sepapaja tüügi juures istusid ka
kaks. Need on aga tillused, nagu väikesed

lapsed. Tüdruk on enam, kui kerjuse-tüdruk.
Mitmesugused häälled. „Tüdruk on enam, kui
 kerjuse-tüdruk“ „Naol teevad klaasist rirstu“.
 „Ingel on reset läbi rüla läinud“.

(Neli noortmeest kannu-
 vaol klaasist rirstu sisse, mille naol Hanne-
 le nooli lähedale maha panesid. Matuse-
 lised sosistasid imestanult ja uudishimu-
 likult).

Gottwald (tõstab rätiku vähe üles, mis Han-
 nelet katab) Waadake ometi ra surnut.
Esimene noosterahvas (uudishimulikult selle al-
 la püüdes). Küll on tol juukseid, need on ju
 rullast.

Gottwald (võtab rätiku täiesti Hannele päält
 ära, kelle üle rahvatu sõlgus heljub). Fa sü-
 dist riided ja klaasist ringid.

Köiv (taganuvad kõige suurema imestuse hüüa-
 tega, nagu pimestatud)

Mitmesugused häälled. „Oh, küll on ilus!“ „Kes
 ta siis on?“ „Matterni Hannele?“ „Leda ma ei
 usu“.

Pleschke. Tüdruk... tüdruk - on - püha.

(Neli noortmeest panesid Hannele oma

ettevõetusega klassist kiristü).

Kõnne. Rahvas rõõgib, teda ei maeta üleüldse mitte maha.

Esimene naesterahvas. Ta seatakse kirikus üles.

Teine naesterahvas. Ma arvan, tüdruk ei ole sugugi surmud. Ta näeb ju rõõja, nagu elu ise.

Pleschke. Andne õige... andne õige - üks udu-
pulo siia - heiamine... heiamine - udu-
pulo talle

suu ette. Jah. So saotame, jah - kas tal veel -
hingeõhku sees on, jah. (Talle antakse üks

udu-
pulo ja ta hoiab seda ratsudes Harnele
suu ette). Ta ei liigu. Tüdruk on surmud. Tal
ei ole elu põrmugi enam sees.

Kolmas naesterahvas. Ma arman talle oma
rosmarini pärja. (Talle ühe pärjakese ristü).

Neljäs naesterahvas. Minu kasevõdele-pärja
võib ta ka vaasa sõtta.

Viies naesterahvas. Kus siis Mattern on?

Esimene naesterahvas. See ehk ei teagi veel,
mis sündinud on.

Teine naesterahvas. Kui ta aga miina saab.

Minu asi on talle ümestapuhos.

Pleschke. Kas te... kas te, jah, talle siis ei
... ei ütelnud, et tal surmu... surmu -

majas on?

Kolmas naesterahvas. Seda peaks ta iseigi tead-
ma.

Neljas naesterahvas. Ma ei taha midagi üteldä, ei, ei, hoidku! Aga kes tüdrukku sünnast sünni on, seda võib iseigi arvota.

Seidel. Seda arvan mina ka, seda teab, võib ütelda, terve küla. Tüdrukul on muhk nagu minu rusikas.

Viies naesterahvas.

Kus see mees ligi pääseb, seal on tükkis taga.

Seidel. Me panime tolle ju teised riided selga. Tuis ma nägin ju seda ise oma silmaga. Tal on muhk nagu minu rusikas. Ja selle kätte ta suri.

Esimene naesterahvas. Laps ei ole küllegi teise, kui Matterni hinge jääl.

Käiv (ägedalt, aga sosistavalt häälil läbisegi rõõmledes). Muidugi Matterni.

Teine naesterahvas. Mõrtsukas nüsuqune.

Käiv (täis viha aga saladuslikult). Mõrtsukas

- ei sel po - le min - git hä - da. (Ta ilmub
ukse vahel ja varjub). Tüdruk! Tüdruk! Lõ-
kats! Kuis sa konutad? (Taarub ukseposti
juures ümber). Kuni viieni loen ma... nü
kõua... eotan ma. Kõuem mitte: üks - rask
- rohm ja üks teeb... Tüdruk!! Öra vihas-
ta mind, ütlen ma sulle. Kui ma sind ot-
sin ja leian sind, railee, ma teen sind tü-
maks. (Peatab inimestarult, näeb sääloijaid,
kes sumuvariselt paigal on). Mis teie siit
otsite? - (Mingit vastust). Kuidas tulete teie
sida? - Teid saadab vist kuras, hä? - Kat-
suge, et välja saate. - Noh, kas saab vasts-
ti? (Näerab iseeneses). Tühja rah. Nüsujust
janti ma juba tunnen. See ei tähenda midagi.
Mul on natuke rohkem peäs, siis tuleb nõn-
da silmi ette. - - (Laulab). Kellel on üks pu-
has sü - da - ei sel po - le min - git hä -
da. (Ohmatab). Kas te veel ikka siin olete?
(Korraks pööras vihas ja midagi asja löö-
mises otsides). Ma võtan, mis vatte juhtub...
(Mees pruunis, ärakontud haselevis, on sis-
se astunud). Ta on umbes kolmkümmend aast-
tat vana, tal on püksid, mustad juukses ja

rahvate nägu kooliõpetaja Gottwaldi nägu on
tega. Tal on pehme kübar põhmas väel ja sar-
dolid jalas. Ta näib teist väsinud ja tõlmune
olevat. Müürisepa sõnade kohale tegades
on ta tema värsinat pehmesti juurdutanud.
Mattern pöörab õnki ümber. Võoras saatab
talle tõsiselt ja taie rahuga näkku ja üt-
leb:

Wõoras (alondlikult). Mattern, müürisepa -
tere Issanda nimel!

Mattern. Kuidas tuleb sina süü? Mis sa
siit tahad?

Wõoras (alandlikult paludes). Minu jalad on
teekäimisest verised; anna mulle mett, neid
jesta. Kuum päevane on mind ära kouru-
nud; anna mulle marjasiina juua, et ma
ennast karastan. Ma ei ole leiba söönud
sest saadik, kui ma hommikul äärija lök-
sin. Mul on nälg.

Mattern. Mis sa mulle võrda läheb. Kes
näeb sind maanteed mööda ümber vede-
lela? Tee tööd. Ma pean ka tööd tegema.

Wõoras. Ma olen töötaja.

Mattern. Täevõoras oled sa. Kes tööd teeb,

el ei ole tarvis rüjoma minna.

Wõeras. Ma olen töetegija ilma palgata.

Mattern. Põemusarvas oleol sa.

Wõeras (pelglikult, alandlikult, sellejuures aga tingimata). Mina olen arst, sa võid mindol
ilm tarvitada.

Mattern. Ma ei ole mitte haige, mul ei ole
arsti tarvis.

Wõeras (sisemisest liigutusest värisewa hääle-
ga). Müüri-sepp Mattern, mõtle järel! Sul ei
ole tarvis mulle wett anda ja ma tahan sind
oneti parandada. Sul ei ole tarvis mulle
leiba anda, ja ma tahan sind oneti terveks
teha, nii tõesti kui mindol Issand aidaku.

Mattern. Katsu, et sa minema saad. Mine
oma teed. Mul on terused luud-kondid. Mul
ei ole arsti tarvis! Saad arm?

Wõeras. Müüri-sepp Mattern, mõtle järel! - Ma
tahan sinu jalga pesta. Ma tahan sulle marja-
viina juma anda. Magusad leiba pead sa
siia saama. Pane oma jalg minu pääle
pääle ja ma tahan sind oneti terveks teha,
nii tõesti kui mindol Issand aidaku.

Mattern. No nüüd tahan õige näha, kas sa

66.
lähed või ei. Sa rui sa wälja ei saa, kus
ütem ma sulle...

Wõoras (tõsiselt manitsedes). Mürsepp
Matter, tead sa, mis sul majas on?

Matter. Kõik, mis sinna tarvis. Kõik, mis
sinna tarvis. Linn ei ole sinna tarvis. Waa-
ta, et sa minema saad.

Wõoras (lihtsalt). Linn tütar on haige.

Matter. Tema haigusel vastu ei ole lasti tar-
wis. See haigus ei ole muud kui laiskus.
Selle rikutan ma tal juba üksi raha olt
wälja.

Wõoras (pühakult). Mürsepp. Matter, ma
tulen sinu juurde, kui nõrkjalg.

Matter. Kelle juurest õige sinu sugune kui
rõskjalg tulla võib?

Wõoras. Ma tulen isa juurest - ja ma lähen
isa juurde. Kus on tema laps?

Matter. Kust mina tean, kust ta ümber hül-
gab. Mis on mul tema lastega tegemist! Ta
ei ole ju neist muudki midagi kuulnud.

Wõoras (kindlalt). Sul on suur majas.

Matter (silmas sääl lammasid flammilet, as-
tus kangelt ja wairides kiristu juurde, selle

juures promisedes) ^{67.} Kest sa need ilusad riided
oleid saanud? Kes sulle selle klassist kiristu on
ostnud?

(Matuselised sosistavad ägedalt ja saladus-
likelt. Kuuldakse mitu korda, täis mõrudust, sõ-
na „mõrtsuras“ üteldavat).

Mattem (tasa, värisel). Ma ei ole ju ialgi
sinuga halvasti ümber käinud. Ma olen sind
kõrtnud. Ma olen sind toitnud. (Stabematalt
wõõra poole). Mis sa tahad minust? Mis
sulle mulle korra lähub?

Wõõras. Miiiriseff Mattem, kas sul mulle
midagi ütelda on?

(Matuseliste seas lähub sosistamine äge-
damaks, ikka vihasemalt ja sagedamalt kõ-
lab: „Mõrtsuras!“ „Mõrtsuras!“)

Wõõras. Kas sul ei ole eneseli midagi ette heita?
Kas sa ei ole teda ialgi õõsel une päält üles
kiskunud? Kas ta ei ole ialgi sinu rusikate
all nagu surmalt maha langenud? -

Mattem (valental hirmul, meeltult). Lõõ mind
kas wõi surmiks. Kõhe, siinsamas paigas! -
Lõõgu wõlk tõewast mind praegu, kui ma
sellest süüdi olen.

68.
(Kerge, sinakas värv ja rauge müristamine).

Köiv (lõbisegi). „Küü tuleb.“ „Müüd keset tal-
vet?!“ „Ta on oma hinge äranednud!“ „Lap-
semõrtsukas on oma hinge äranednud!“

Wõoras (tungisvalt, hõlalt). Kas sul mulle
veel midagi ütelda ei ole, Mattern?

Mattern (viletsa hirmuga). Kes oma last ar-
mastab, see karistab teda. Sellele tüdrukule
süü olen ma ainult hääs teinud. Ma olen
teid pidanud nagu oma last. Ma võin te-
da karistada, kui ta halba teeb.

Kaesterahvas (tungisvalt tema poole). Mõrtsu-
ras! Mõrtsukas! Mõrtsukas! Mõrtsukas!

Mattern. Ta on mulle ettevalitanud ja mind
petnud. Ta varastas mind põlvast põlve.

Wõoras. Kas sa nägijal tõtt?

Mattern. Jumal vihalegu mind... (Sel sil-
mapilgul tuleb flammeli ristis rõõm vahel üks
tunnawõti nähtavale, millest kollakas-rohe-
line poiste värv ja värv. Müürsepp Mattern
vaatab üksisilmi nagu meelest ära, temast
vähast värisedes, ilmutuse poole).

Wõoras. Müürsepp Mattern, sa wõletad...

69
Kõik (kõige suuremas äärmuses täpsigi rõõki-
des). „Ime!“ — „Ime!“

Flötschke. Tüdruk... tüdruk — on — püha;
Mutter on emast — ihu ja hingege... hin-
gega äranednud.

Mutter (kisevdat). Ma jään emast ü-les.

(Hoiab mõlema kõrga meelkohtadest kinni. Üra)

Wõoras (sammub kuni Kannele ristist juurde
ja räägib noorolijate poole pööratult. Kõrgest,
kõr rüütel kõige kõrgusega sääl seisab ja rää-
gib, taganussal nad aumkartusega). Orge rants.

— (Ta kumardab allapoole ja võtab nagu ja-
relratsudes Kannele kael pihku. Täis tasameelt
räägib too). Tütarlaps ei ole mitte surnud. —

Ta magab. — (Kõige sügavamal otserohkusega
ja jänu teadusega). Johanna Mutter, tõuse
üles!!! (Hile kullaroheline nalguis täidab tuba.

Kannele avab silmad, ajab emast võõra kael
najat üles, ilma et aga julgelt temale näkku

noorlata. Ta astub ristust välja ja langeb ko-
he ülesõrataja ette põlvili. Kõiki sääralolejaid
täidab hirm. Nad jägenesad. Wõoras ja Kan-
nele jääsivad üksi. Hall mantel on tema õladelt

langenud ja ta seisab sääl nalgetollases rüüis).

70.
Wõoras (pehmet, südamliselt). Hannele
Hannele (täis rõõmujavastust, pääd ⁿⁱⁱ sügavast-
ti kumardades, kui vähegi võimalik). Tääl
ta on.

Wõoras. Kes ma olen?

Hannele. Gina.

Wõoras. Nimeta minu nime

Hannele (sisistab aumartusest värisedes). Püha,
püha!

Wõoras. Ma teen võike sinu karmortamist ja
wolu.

Hannele. Sa armas, armas...

Wõoras. Tõsta põä üles

Hannele. Sinu rüüd on loitmata pukas. Mina
olen täis roojust.

Wõoras (paneis oma paruma võie Hannele pää
pääle). Siis võtan ma kõik alatuse sinult.

(Ta puudutab Hannele silmasiid, selle järel
kui ta oma värgisullaga ta näo üles tõstnud).

Nii ringin ma sinu silmadele igawest wõl-
gust. Wõtku enesesse päikseid ja jõe päik-
seid. Wõtku enesesse igawest päewa hommiku-
sest woidust kuni õhtusse ehani, õhtusest
ehast kuni hommikuse woiduni. Wõtku ene-

sesse, mis hiilgab: sinine meri, sinine taevas ja roheline aasad igavesti. (Puudutab ta kõrva). Siis kingin ma su kõrvale kuulda kõigi miljonite inglite hõiskamist Jumala miljonites taevastis. (Puudutab ta suud). Kui vabastan ma su kogeleva keele ja panen sinu hinge tema päale ja minu hinge ja kõige kõrgema Jumala hinge.

Hamme! tervest rehast värisedes, katsub ennast võrgu ajada. Nagu määrata suure õnnekoorma all ei jaksu ta seda mitte. Lühikast muusumisest ja nutmisest prõrutatud peidab ta oma pää wõõra rinnale.

Wõõras. Nende pisaratega pesen ma sinu hinge maailma põrmust ja halust. Ma tahan sinu jalga Jumala tähtede üle ühendada.

(Haise muusika juurde, näeya üle Hammele pää silitades, näägib nüüd wõõras järgmist. Kuna ta näägib, tulevad inglite-roheline uuse wabel nähtawale, suured, väikesed, paisid, tüdrukud, seisawad oralt, julgewad sisse astuda, õõtsutawad wiirukipannised ja ehivad taa tekvidega ja lilledega ära.)

Wõõras. Küll õndsate taewas on raunim linn,

72.
Kus valitseb rõõm, ja lõpeb rõõm piin.
(Kandleid, esiti tase, viimati valjul ja täielik.)
Ja majad on marmor, ta kotused kuld,
Ja kaevudes marjaviin, kõbe ta muld,
Ja taravaid katab tal lilledeloor,
Ja tornidelt heliseb pulmakoor.
Ja müürid säravad koiduses ehtes
Ja liblinoad lendlevald reoside lehtes.
Korsteist rümmend liike sääl lumises valges.
On tuuledel liuglemas kõbedas helges.
Nende tübedelt kõlab kui kandle hääl,
Nad igavest piiravad omaid teel.
Nende ümber on heljumad lilledel leht,
Ja kellade helinast kumiseb õhk.
Nad vaatavad Suonit, oedu ja merd,
Neil järel on roheka luuride keerd.
All kõnnit sääl närvioes rõõmuga
Küll inglite hullu läbi toerose maa.
Ja merd täidab punane marjaviin sääl,
Nende ihud nii säravad loenete piiril.
Nad kiiguvad, heljuvad täiksesas noos,
Nad saavad helkiva purpuri noos.
Ja armab neid tagasi kõisates meri,
Siis puhtaks neid pesnud on Feesuse veri.

(Wõoras pöörab nüüd inglite poole, kes oma
töö on lõpetanud. Pelgliku rõõmuga ja õnne-
tundmusega astuvad nad ligi ja sünnita-
vad Hannelle ja wõõra ümber pöölingi).

Wõoras. Te tooge peenet riidet, taewalapsed!
Kõik kollikesed, tuwikesed, tulge
Ja katke rinnid wälvast nõrka ketta,
Mis wapustanud külma ja piinand palaw,
Oon õnalt tema haiget, walust ihu;
Ja kergel lennul, tiirsa löögita
Tad kandke üle wärske wainude
Kuu wärskest paistest armurikkalt läbi...
Ja paradii: lilledõhnast läbi,
Kus templi johedus ta sülle wõtab.

(Wõõre wõõre).

Saal segage, kui puhkab südliswoodis,
Marmori-wannis mäe-jõe wett
Ja purpurweini, antilope piima,
King loputage ära tema walud.
Lis murdke pöösaist õitswooid lilleksi:
Fasmin ja tooming õõsest kastest wõsked,
Et nende niiske piisawoorna wärskus
Wõiks lahutada sadada ta päale.
Lis wõtke pehmet siidi, et ta liiskmeid

Kivi liilja lehed pehmelt kuisatass.
 Tall' onnole morjaniina kuldsest jäänist,
 Kus küpsse wilja veri pigistud. —
 Küll moosikaid, weel soojas päike tules,
 Küll sobannaid, täis meesimegest naha,
 Küll samet-wirsinut, kuld-anonast,
 Orangid, kaunist kollendassas kooris
 Tall' taage laial, täikwal hõbe-linal.
 Ja kumled maitse ja ta südant täitnu
 Tääl une päewa auru ja toredus.
 Silm rõõmstagu uhkest saalidest.
 Las tulewäwitisi liblikaid
 Ja pea kohal laes ind õõtsutada.
 Tal atlasriiet mööda ostnu jalq
 Tääl üle lillewaipade... ta rõõwal
 Las palmipuude lehed wäriseda,
 Kõik waste paista seinte peegeldasist.
 Ja pilku juhtre õitswa aasa pääle,
 Kus kuldseid palla tawalaptsid pilduad
 Tääl unestsündind koiduwalguses,
 Ja kumollihääl ta südant paisutab.
Inglid / laulawaad kooris).
 Me riime sind ära süit õndsate liini,
 Äiuda, äiuda, taewasse riini,

Äiuda, äiuda, taevasse siiki.

(Englite laulu ajal muutub näitelaua pimedaks. Pimedusest välja kuulatakse nõrgemini ja nõrgemini, kaugemal ja kaugemal laulmat. Nüüd muutub jälle valgus ja näha võib maestemaja tuba, kus võib näha, et on, nagu ta oli, enne kui esimene ilmatus nähtavale tuli. Hannele on jälle uusid, uue haige laps. Doktor Wachler on stethoskoopiga tema üle kumardanud, kuulataja-ööle, kes tal-
le tulid näitab, paneb arsti kartlikult tähele. Nüüd alles väikib laul täiesti. Doktor Wachler, unust sirgu ajades, ütleb: „Teil on õigus.“ Ode Martha küsib: „Lummid?“ aref
nimetat kummalt pääga: „Lummid.“ —

(Lõpp).

